

POEZIA ROMANTICĂ ROMÂNEASCĂ

Prefață, selecție a textelor, note biobibliografice,
concepte operaționale și bibliografie
de **Mircea V. Ciobanu**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Poezia romantică românească/pref., selecție a text., note biobibliografice, concepte operaționale și bibliografie: Mircea V. Ciobanu. CIP. I.E.P. 2014
2014 (Tipografia Centrală) - 144 p. - (Col.: Câmpul de lectură)
ISBN 978-9975-67-932-8
Mare la Stela cel Mare
[821.135.1-1+821.135.1(478)-1]-82

© Prefață, selecție a textelor, note biobibliografice, concepte operaționale și bibliografie: Mircea V. Ciobanu, 2014
© Întreprinderea Editorial-Poligrafică Știința
Cugrău, 2014

e-mail: print@stiinta.ro; www.stiinta.ro
tel.: (+373 22) 73-90-16
sta. Academică nr. 2, M. Ștefan cel Mare
Întreprinderea Editorial-Poligrafică Știința
Prefață, selecție a textelor, note biobibliografice,
concepte operaționale și bibliografie
de **Mircea V. Ciobanu**

DIFUZARE:
Republica Moldova: IM Societatea de Distribuție a Cărții PRO-CULT
1052 Iulie 2014
e-mail: info@procult.md; www.procult.md
tel.: (+373 22) 51-68-17, 71-66-74 fax: (+373 22) 58-02-68
str. Alba-Iulia, nr. 75, MD-2051, Chișinău
Republica România: Editura Știința

Redactor: Valeria Iamandii

Corectori: Maria Cornesco, Angela Golban

Redactor tehnic: Nina Duduciuc

Concepția grafică a colecției: Vitalie Ichim

Machetare computerizată și copertă: Vitalie Ichim

Coperta I: Caspar David Friedrich, *Călător pe Marea Norilor* (1818)

Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*,
str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova;
tel.: (+373 22) 73-96-16; fax: (+373 22) 73-96-27;
e-mail: prini@stiinta.asm.md; prini_stiinta@yahoo.com; www.stiinta.asm.md

DIFUZARE:

Republica Moldova: ÎM Societatea de Distribuție a Cărții *PRO-NOI*

str. Alba-Iulia, nr. 75; MD-2051, Chișinău;
tel.: (+373 22) 51-68-17, 71-96-74; fax: (+373 22) 58-02-68;
e-mail: info@pronoim.md; www.pronoi.md

Toate drepturile asupra colecției „Câmpul de lectură”, inclusiv asupra acestei ediții, aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice *Știința*.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Poezia romantică românească/pref., selecție a text., note biobibliografice, concepte operaționale și bibliog.: Mircea V. Ciobanu – Ch.: Î.E.P. *Știința*, 2014 (Tipografia Centrală) – 144 p. – (Col.: „Câmpul de lectură”)

ISBN 978-9975-67-939-8

[821.135.1-1+821.135.1(478)-1]-82

© Prefață, selecție a textelor, note biobibliografice, concepte operaționale și bibliografie: *Mircea V. Ciobanu*, 2014

© Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*, 2014

CUPRINS

8		Romantismul poetic
		Constantin STAMATI
12		Imnul lăutei românești
13		Însuși în singurătate
		Gheorghe ASACHI
14		Lacul lui Ovid
15		Dochia și Traian
		Vasile CÂRLOVA
17		Ruinurile Târgoviștii
18		Păstorul întristat
21		Înserarea
		Ion HELIADE-RĂDULESCU
24		O noapte pe ruinurile Târgoviștii
29		Zburătorul
32		Anatolida sau omul și forțele
		Grigore ALEXANDRESCU
41		Umbra lui Mircea. La Cozia
43		Răsăritul lunii. La Tismana
45		Anul 1840
		Dimitrie BOLINTINEANU
48		O față tânără pe patul morții
49		Muma lui Ștefan cel Mare
50		Daniil Sisastrul
51		Mihnea și Baba
		Cezar BOLLIAC
57		O dimineață pe Caraiman
62		Cugetare

Vasile ALECSANDRI

- 64 | Baba Cloanța
- 66 | Lăcrimioare
- 67 | Noaptea Sfântului Andrii
- 68 | Sora și hoțul
- 69 | Răzbunarea lui Statu-Palmă

Bogdan PETRICEICU HASDEU

- 73 | Dorul
- 74 | Bradul
- 74 | Complotul bubei
- 79 | Viersul

Mihai EMINESCU

- 81 | Floare albastră
- 82 | Luna iese dintre codri
- 82 | Lacul
- 83 | Dorința
- 83 | Strigoii
- 93 | Rugăciunea unui dac
- 94 | Atât de fragedă
- 95 | Foaia veștedă
- 95 | Peste vârfuri
- 96 | Din valurile vremii...
- 96 | Mai am un singur dor

Alexandru MACEDONSKI

- 98 | Calul arabului
- 99 | În noapte
- 100 | O umbră de dincolo de Stix
- 100 | Visul fatal
- 101 | Noapte de decembrie

Alexandru VLAHUȚĂ

- 108 | Unde ni sunt visătorii?...
- 110 | Lui Eminescu

George COȘBUC

- 112 | Noapte de vară
- 113 | Cântecul fusului
- 115 | El-Zorab
- 119 | Pașa Hassan

Ștefan Octavian IOSIF

- 122 | Nucul
- 123 | Noapți de vară
- 123 | Somnul lui Corbea

Octavian GOGA

- 125 | Rugăciune
- 126 | Oltul
- 128 | Noi

Alexei MATEEVICI

- 130 | Văd prăbușirea
- 130 | Basarabenilor
- 132 | Limba noastră
- 133 | Note biobibliografice
- 138 | Concepte operaționale
- 142 | Bibliografie

Ce este romantismul?

Romantismul este un curent literar și artistic care s-a dezvoltat în Europa în secolul al XIX-lea. Este o mișcare culturală care a avut ca scop să revitalizeze și să actualizeze literatura și arta, care erau considerate prea conservatoare și prea preocupate de reguli și convenții.

Caracteristicile romantismului sunt:

- Accent pe emoție și sentimente.
- Preferință pentru natură și peisaje spectaculoase.
- Interes pentru istoria și cultura națională.
- Valorizarea individualității și libertății.
- Simțământ de mister și de necunoscut.

În literatura română, romantismul a avut ca reprezentanți pe Mihail Eminescu, Ștefan Octavian Iosif și George Coșbuc.

O, lăută a Moldovii! tu ai fost de tot uitată
În creanga Dumbrăvii Roșii ce românul hăulește,
Și care umbrea cu faimă sânta apă a Sucevii,
Cruntată în multe rânduri d-a neamicilor sânge...
Vântul clătina odată mângâios a tale coarde;
Dar curpănul zaluziei, întinzând vițele sale,
S-au suit cu sumeție, s-au încălțit pintre ele...
O, lăută românească! cine poate să deștepte
După timpuri vechi trecute încântătoriul tău sunet?
Sau vei fi cu-ndelungare acolo în frunziș mută?
Ori când vei face tu iarăși ca să zâmbească eroul
De plânsul și îngrijire a logodnicei părăsite!!!
O, lăută a Moldovii! odată în țara noastră
Tu țineai hangul tristeții la a domnilor ospete;
Când lăutarul-maestru amesteca al tău sunet
Cu al oaspeților cântec, tu consolai cu duință
Dragostea misterioasă a româncelor fecioare.
Tu celebrai cu putere biruințele faimoase,
Tu frăgezeai ca un farmec pe românii cei mai aprigi,
Tu umpleai de bărbăție pe cei fricoși în răzbeluri;
Iar când tăcea lăutarul, toți se cufundau în gânduri,
Căci ca tine cine altul, o, lăută mângâioasă,
Putea serba mai bine statornicia fecioarei
Ș-a eroului izbândă, când s-întorcea din oștire!

O, lăută a Moldovii! mai deșteaptă-te o dată!
Oricât de neîncercată este mâna ce s-atinge
De-a tale-ncântate coarde, deșteaptă-te, o, lăută!
Macar că eu abie numai pot să scot oareșce sunete,
Făr' de gust, făr' d-armonie din ruginitele coarde,
Care nu este în stare să însuflețeze încă
A patrioților inimi, și eroicele pilde
A strămoșilor cei demni să nu uităm niciodată...

Aș fi fericit eu însă dacă al tău antic sunet
Ar face-acum să răsară inima celui ce-ascultă...
O, lăută a Moldovii, ce să deștepți ai putere
A românului simțire, agiută geniei mele!

ÎNSUȘI ÎN SINGURĂTATE

Însuși în singurătate,
Strig, mă vaiet, cine-aude?
Inima me, ticăloasa,
Mii de dureri o cuprinde.
Moarte, a me mângâiere,
Ce zăbovești de nu vîi,
Să mă mântui di durere,
Să scap di nenorocire,
De osândă-ngrozitoare,
De-o jalnică chinuire,
Nenorocire mai mare?
Nimănui nu pot să spui
Duiioasa mea întâmplare.
Nu găsesc om cu simțire,
N-am prieten credincios
Să-i spui a me chinuire,
Să-i spui starea ce-am agiuns,
Că sunt mort între cei vîi
Și trăiesc oftând pe-ascuns.
Lacrămile-m' feresc,
Ca să nu-nțăleagă nime
Că plâng și mă tânguiesc.
Aleargă, moarte, grăbești,
Dă sfârșit unei vieți
Ce cumplit se chinuiești.
Mângâierea mi-i mormântul,
Nesimțirea mi-i scăpare,
Să m-ascunză dar pământul.

LÂNGĂ CETATEA-ALBĂ, PE NISTRU

Pe stâncos plai, lângă țărmuri, în a Pontului pământ,
Care peste luciul mării și câmpii întins domnează,
Călătoriul de departe vede un albit mormânt
Ce în toată dimineața de Apolon se urează.
Acolo mai îmblânzite parcă gem a mării unde,
Și eco din departare cu un sunet trist răspunde.

Aici fulgerul puternic a Cezarului August
Pe Ovid din sânul Romei îterit-au spre urgie;
A lui pulbere e stânsă în acel azil îngust,
Dar prin versuri nemurinde a lui patimi încă-s vie.
Și în cât în lume-Amorul inimile va să sfarme,
Ceatra-Ovidului purta-va între ale sale arme!

Chiar pe marginea Daciei, între barbarul popor,
Depărtat de dulcea patrie și molatica viață,
De p-acesta plai adese, cerând grație,-agiutor,
Cătră ceri și cătră Cezar el tindea a sale brață;
Deseori aprins de doru-i cerceta în fantazie
Capitolul, pe-a sa fiie, pe duioasa lui soție.

Deseori din sânul mării, ce de patrie-l depărta,
Raza dulce-a mângâierii se părea cum că-i răsare,
Și-n noian ținându-și ochii dorul său îi arăta
Cu vântrele-naripate venind vasul de iertare.
Dar acel semn fiind nour, umplea ceriul de fortune,
Ochii săi d-un râu de lacrimi, inima de-amărăciune!

După ce apoi cu ziua și speranța i-a perit,
La locașul singuratic se-nturna întru durere;
Aici muzile-ndurate poetului favorit
Aduceau din Elecona balsame de mângâiere,

Și-atunce-a sale versuri răsuna atât duioase,
Încât a lor armonie fărâma inimi fioroase.

A lui lacrimi, trista voace, ce-a supune n-a putut
A Cezarului urgie, pe-nsuși scitii îmblânzise,
Lângă lac, la raza lunei, deseori în codrul mut,
Când cânta a sale patimi în a barbarilor zise;
Scitii, carii deprinși fură întru fapte numai crunte,
Depuneau cununi sălbatici pe a sa-ntristată frunte.

Apoi pe mormânt Ovidul ceste versuri șie-a pus:
„Al amorului cel tânăr cântător aice zace,
Geniul care-l mărișă pe dânsul l-a și răpus;
Tu ce treci, de-ai iubit, spune: răposeze Ovidu-n pace!”
Și de-atunci, din stânca albă de la apele albe spume,
Lacul și d-*Alba Cetate* poartă astăzi a lor nume.

DOCHIA ȘI TRAIAN

SUB MUNTELE PION, ÎN MOLDOVA

I

Între Piatra Detunată
Ș-al Sahastrului Picior,
Vezi o stâncă ce-a fost fată
De un mare domnitor.
Acolo de rea furtună
E lacașul cel cumplit,
Unde vulturul răsună
Al său cântec amorțit.
Acea doamnă e Dochia,
Zece oi, a ei popor,
Ea domnează-n vizunie
Preste turme și păstori.

Vrednică de-a ei părinte,
De Decebal, ea era.
Dar când Dacia-au împilat-o
Fiul Romei cel mărit,
Pre cel care-ar fi scapat-o,
De-a iubi a giuruit.
Traian vede astă zână;
Deși e învingător,
Frumuseței ei se-nchină,
Se subjugă de amor.

III

II

La frumusețe și la minte
Nicio giună-i samana,

Împăratu-n van cată
Pe Dochia-mblânzi;
Văzând patria ferecată,
Ea se-ndeamnă a fugi.

Prin a codrului potică
Ea ascunde al ei trai,
Acea doamnă tinerică
Turma paște peste plai.
A ei haină aurită

O preface în șaiag,
Tronu-i iarba înverzită,
Schiptru-i este un toiag.

IV

Traian vine-n astă țară,
Și de-a birui deprins
Spre Dochia cea fugară
Acum mâna a întins.
Atunci ea, cu grai fierbinte:
„Zamolxis, o, zeu, striga,
Te giur pe al meu părinte,
Astăzi rog nu mă lăsa!”

Când întinde a sa mână
Ca s-o strângă-n braț Traian,
De-al ei zeu scutita zână
Se preface-n bolovan.

V

El pietroasa ei iconă
Nu-ncetează a iubi;
Pre ea pune-a sa coroană,
Nici se poate despărți.
Acea piatră chiar vioaie
De-aburi copere-a ei sin,
Din a ei plâns naște ploaie,
Tunet din al ei suspin.
O ursită-o priveghează,
Și Dochia deseori
Preste nouri luminează
Ca o stea pentru păstori.

RUINURILE TÂRGOVIȘTII

O, ziduri întristate! O, monument slăvit!
În ce mărimă naltă și voi ați strălucit,
Pă când un soare dulce și mult mai fericit
Își răvărsa lumina p-acest pământ robit!
Dar în sfârșit Saturnu, cum i s-a dat de sus,
În negura uitării îndată v-a supus.
Ce jale vă coprinde! Cum totul v-a pierit!
Subt osândirea soartei de tot ați înnegrit!
Din slava strămoșască nimic nu v-a rămas.
Oriunde nu se vede nici urma unui pas.
Ș-în vreme ce odată oricare muritor
Privea la voi cu râvnă, cu ochiu-ațintător,
Acum de spaimă multă se trage înapoi
Îndată ce privirea îi cade drept pe voi...
Dar încă, ziduri triste, aveți un ce plăcut,
Când ochiul vă privește în liniștit minut:
De milă îl pătrundeți, de gânduri îl uimiți.
Voi încă în ființă drept pildă ne slujiți
Cum cele mai slăvite și cu temei de fier
A omenirei fapte din fața lumei pier;
Cum toate se răpune ca urma îndărăt,
Pe aripile vremii de nu se mai arăt;
Cum omul, când să fie în toate săvârșit,
Pe negândite, cade sau pierie în sfârșit.
Eu unul, în credință, mai mult mă mulțumesc
A voastră dărmare pe gânduri să privesc,
Decât zidire naltă, decât palat frumos,
Cu strălucire multă, dar fără un folos,
Ș-întocmai cum păstorul ce umblă pre câmpii,
La adăpost aleargă când vede vijălii,
Așa și eu acuma, în viscol de dureri,
La voi spre ușurință cu triste viu păreri.
Nici muzelor cântare, nici milă voi din cer,
O Patrie a plânge cu multă jale cer.

La voi, la voi nădejde eu am de ajutor;
 Voi sunteți de cuvinte și de idei izvor.
 Când zgomotul de ziuă înceată preste tot,
 Când noaptea atmosfera întunecă de tot,
 Când omul de necazuri, de trude ostenit
 În liniștirea nopții se află adormit,
 Eu nici atunci de gânduri odihnă neavând,
 La voi fără sfială viu singur lăcrămând
 Și de vederea voastră cea tristă însuflat
 A noastră neagră soartă descoper nencetat.
 Mă văz lângă mormânt al slavei strămoșești
 Și simț o tânguire de lucruri omenești;
 Și mi se pare încă c-auz un jalnic glas
 Zicând aceste vorbe: „Ce, vai! a mai rămas,
 Când cea mai tare slavă ca umbra a trecut,
 Când duhul cel mai slobod cu dânsa a căzut”.

.....

Acest trist glas, ruinuri, pă mine m-au pătruns
 Și a huli viața în stare m-au adus.

.....

Deci priimiți, ruinuri, cât voi vedea pământ,
 Să viu spre mângâiere, să plâng pe-acest mormânt,
 Unde tiranul încă un pas n-a cutezat,
 Căci la vederea voastră se simte spăimântat!

PĂSTORUL ÎNTRISTAT

Un păstor tânăr, frumos la față,
 Plin de mâhnire cu glas duios
 Cânta din fluier jos pă verdeață,
 Sub umbră deasă de pom stufos.

De multe versuri spuse cu jale
 Uimite toate sta împrejur:
 Râul oprise apa din cale,
 Vântul tăcuse din lin murmur.

Cât colo turme de oi frumoase
 Se răspândise pe livejuni
 Și ascultându-l iarba uitase,
 Pătrunse toate de mila lui.

Căinele numai mai cu durere
 Stând lângă dânsul căta în jos
 Și ca s-aducă lui mângâiere,
 Glas câteodată scotea milos.

Eho, ce zace de om departe,
 Îl auzise din loc ascuns;
 Și cu suspinuri de greutate
 La toată vorba îi da răspuns.

Viu lângă dânsul, pătruns de milă
 Și cu blândețe îl întrebai:
 „Tinere, spune-mi, nu-ți fie silă,
 Ce foc, ce chinuri, ce gânduri ai?”

Viața voastră necazuri n-are:
 E simplă, lină, fără dureri,
 Și-n toată lumea nicio suflare
 Ca voi nu gustă multe plăceri.

Vouă natura vă este dată;
 Câmpii și codrii voă zâmbesc;
 Vânturi și râuri voă arată
 Cum curg de dulce, cum răcoresc.

Soarele încă voă răvarsă
 Lumină dulce, tot cu senin,
 Și cerul iarăși mila își varsă
 Spre fericire voă deplin”.

El cu suspinuri atunci răspunse:
 „Frate, se poate vrun muritor
 Oricât să n-aibă dureri ascunse,
 Fie pe scaun, fie păstor?”

Orice viață supusă zace
Sub patimi grele mult mai puțin!
Soarta nu lasă un om în pace
Cu mulțumire a fi deplin.

Precum nu-nceată de vânt suflarea
Nici către crânguri, nici pe câmpii;
Așa nu-nceată nici tulburarea
De multe patimi către cei vii.

Adevăr, slavă, cinste, putere
Sau bogăție eu nu doresc.
Acestea toate drept o părere,
Drept nălucire le socotesc.

Dar mai puternic, greu a supune
Orice simțire, simț de amor,
El, izvor dulce de-ntristăciune,
Lesne aprinde foc tutulor.

Iubesc prea dulce o păstoriță
Cu chip prea dulce, prea drăgălaș!
Pentru ea numai simț neputință,
Pentru ea numai sunt pătimaș.

De lângă mine ea când lipsește,
Natura n-are nimic frumos;
Sufletul tare mi se măhnește,
Orice privire e de prisos.

Și drept aceea a tânguire
Fac să răsunе fluierul meu
Lăsând și turma în năpustire,
Vărsând și lacrimi din ochi mereu”.

ÎNSERAREA

Pe când abia se vede a soarelui lumină
În vârful unui munte, pe fruntea unui nor,
Și zefirul mai rece începe de suspină
Pân frunze, pe câmpie cevași mai tărișor;

P-acea plăcută vreme în astă tristă vale,
De zgomot mai de laturi eu totdeauna viiu,
Pe muchea cea mai naltă de mă așază cu jale,
Singurătății încă petrecere de țiu.

Întorc a mea vedere în urmă, înainte,
În dreapta sau în stânga, când sus, când iarăși jos,
Ș-oriunde priviri multe a desfăta fierbinte
Și inimă și suflet găesc mai cu prisos.

Când o câmpie plină de iarbă mi s-arată,
Pe care ostenește vederea alergând,
Ș-a căria văzută de flori împestrită
Se-ntunecă cu noaptea pe caru-i-naintând,

Când o dumbravă deasă, cu frunte prea măreață
Încorunează câmpul, s-arate mai frumos
Și nencetat din sânu-i răvarsă cu dulceață
Pă-ntinderea câmpii un vânt mai răcoros.

Pe de o parte iarăși o gărlă șărpuiește,
Întocmai ca o pânză se vede albă-n jos
Și ni se pare încă în vânt că fâlfâiește,
Mișcându-se de pietre talazu albicios.

Cu ce plăcere încă s-aude de departe
Un glas de păstorițe, un fluier de păstor,
Ce după câmp cu turma se-ntoarce la o parte
Și lasă, când se culcă, pe câine păzitor.